

Universitetsbiblioteket
Brosing Box 28

Christelig Deeltagelse
i

lidende Brødres Nød.

Førefillet i

en Prædiken

Tredie Søndag efter hellig 3 Konger
i Domkirken.

Til Hielp for de nuelig brandlidte Fattige af
Nyekirkens Sogn.

Med

Rnud Gelmuyden Fleischer.

Bergen, 1795.

Trykt hos N. Dahls Efterleverste.

UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1911

UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1911

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

510733

Forerindring.

Hvorfor denne Prædiken er udgiven i Trykken, læ-
rer Titelbladet; den henhører, altsaa ikke under Kris-
tikens Jurisdiction. At den ikke er udarbejdet,
som jeg ønskede, vil den finde rimelig, som kan
forestille sig, hvordan jeg maatte være til Mode, og
hvad Tiid mig kunde være levnet til Eftertanke og
Grandtænkning, som paa engang saae, foruden an-
dre Medborgeres, tvende elskede Sødskendes Bolig
lagt i Aske. Kunde jeg ved den noget lidet bidrage
til Rettelse for de brandlidte Fattige, er mit gandske
Ønske opfyldt.

B o n.

Forbarmende Fader! med vorte og bævende Hjerter træde vi i Dag frem for dit Ansigt. Du sandt os modne til Røvselse; Du satte dit Nafnu mod os; Du udtrakke din Haand for at tugte os; dog angrede det dig hasteligen; Midt i Tugtelsen saae du ned til os med forbarmende Skaansel, lod Naade gaae for Retten, og bød Plagen ophøre. O Herre! hvad Kalde der have blevet af os, om du vilde behandlet os efter Fortieneste? Men du er Fader; behandlede os med faderlig Omhed. Derfor ophøye vi dit Navn, prøise din Godhed, i det vi betiende vore Afviigelser, og afbede dem med angrende Hjerter. O at din tugtende Haand maatte afholde os fra at synde! Din skaanende Haand giøre os ivrige i din Tieneste! og din gandske faderlige Vey med os tiene til vore Hierters Dannelsel og Forbedring. Du give dem Naade til taalmodighen at bære dine Tilfikkelser, og udholde Proven, over hvilke din Haand haver været tung! Men bøn vore Hjerter, som du blot viiste Faren langt fra, at takke dig vedborlig, ove virksom Medlidenhed mod sorgende Brødre, hindre deres Klager med tierlige og hielpomme Hjerter, og saaledes opfyldte din Billie, at staae vor Brødre bi i al Livs Fare, Amen!

Indgang.

Næf dem Haanden, som synke i For-
dærvelsen. Du siger: Vi kiende
ham ikke; men giver han ikke Ngt derpaa,
som prøver Hierterne? Veed han det ikke,
som bevarer dit Liv? Han betaler enhver
efter sine Gierninger. Denne saa vigtige
Forestilling giver Salomon os i hans, saa kaldede,
Ordsproges Bog, 24 Cap. 11 og 12 Vers. Ef-
ter Forsyners vilse Bestyrelse udfarer hasteligen U-
lykken, og rammer snart den Dydige, snart den
Lastefulde; herom at vilde ligesom kalde Forsynet
til Regnskab, er formastelig Dumdriftighed; men
at hielpe og staae den Elendige bi i al Livs Fare, det
paaligger os, som Christne; det er en Pligt, hvor-
fra vi paa ingen Maade kunde eller burde løsrive
os, saafremt samme maatte staae i vor Maat. Og
hvo skulde troe, at der kunde gives Menneker, som
søge at løsrive sig fra saa vigtig en Pligt? Jo Bro-
dre! hvad kan Menneket ey blive til, naar det ey
vil have Guds Ord for Døne, ey lade sig styre af
hans

hans Aand. Sørgefulge Exemppler lære, til Mennes-
 skhedens Banære, at der gives Uhyrer, der spotte
 og lee af andres Nød; Uretfærdige, der søge at
 berige sig ved andres Trængsler; Fiskolde, der
 sige til den Lidende: Vi kiende dig ikke. Saa-
 danne fandt Salamon i sin Tid. Saadanne
 findes der endnu midt i Christenheden, trods
 at den Oplysning, vor Tids Alder roser sig af;
 Mon dette ikke er et Beviis for: Vi ere endnu ey
 bedre. Saadanne Mennesker forestiller Salomon
 sig i Tanterne, og, i det han raader til et modsat
 Forhold, viiser dem det ugrundede i deres Und-
 skyldning. Vi kiende dig ikke; saa lyster deres
 Undskyldning til den Elendige; og Salomon besva-
 rer den: Giver han ikke Agt derpaa som prø-
 ver Hierterne? Veed han det ikke, som beva-
 rer dit Liv? — Skulde denne Undskyldning, vil
 Salamon sige, vel kunde giælde for den Alvidende,
 som prøver Hierterne? Hvad behøver et Menneske,
 en Christen, mere at vide, for at opfylde sin Pligt,
 end dere: den Lidende er din Medbroder, dit Med-
 menneske, din Medigienløste. Mere fordrede Je-
 sus ikke i sine Ridsdage; Synet af et nødlidende
 Menneske var nok for at røre hans Hierte til virk-
 som Hielt; Meere fordre heller ikke den, der vil
 være en sand Christi Tiener! — Hvo der kan
 hielpe, og dog fordrer den Trængende skal være
 Ven, Broder eller Bestæted, og i manafende
 Sald siger til den Lidende: jeg kiender dig ikke;
 han vente, naar hans Nødsdag kommer, at blive
 ukiende

ufiendt' og ubiulpen af Menneſter — af Gud —
 thi han betaler enhver efter ſine Gierninger. Og
 hvad Skiebne maae da ikke oppebie Uhyret, der
 endog fandt Glæde i den Lidendes Sorg, eller og
 med uretfærdig Haand fraranede ham det, ſom
 den tugtende eller prøvende Fader bod ſkulde været
 ſkaanet? — Dog vi vilde glemme diſſe Bannſkab-
 ninger, og i dets Sted, legge Salomons Forma-
 ning dybt paa vore Hierter: Ræk dem Gaan-
 den, ſom ſynke i Fordærvelfen! Hielp, om
 du kan, den der er lidende. —

Jeſu Forhold mod den Spedalkke, Høvids-
 mandens Forhold mod ſin Tiener, hvorom alt Da-
 gens Evangelium handler, ſkal give os Anledning
 nærmere at overveje denne Pligt, i det vi med hin-
 anden betragte:

En Chriſtelig Deeltagelſe i Brødres Nød.

Hæftig, ſom en Lynild, udfarer ofte Plagen;
 dens Komme er, ſom Lydens om Natten; naar
 vi troe Fred og ingen Fare, paaſkommer os midt i
 Freden Bitterhed; Bitterhed, ſom ſnart angaaer
 Siæl, ſnart Legeme; Bitterhed, af forſkiellig Skik-
 ſelſe, meere eller mindre fiendelig for andre. —

Men kiender du dens heele Byrde? Fatter
 du — ſiønt ey af den omgiden — dens heele Bægt,

og dog er ligegyldig; dog ikke lader dig din Broders Nød gaae til Hierte; da Bee dig! Du er uværdig at kaldes Menneſke; dit Hierte er haardt, ſom Steen. Ney Brodre! langt fra os være et ſaadant Forhold! Vi ſætte os i Næſtens Sted, lade hans Nød gaae os til Hierte, ſom vor egen; føle med ham hvert Saar, hver Smerte, Plagen foraarſager; og, i det vi begræde Menneſkets Elendighed, lade vore Dyrke love over af Umhed og Medlidenheds Taarer; det egner, det anſtaaer os, ſom Chriſtne. Saa gjør Hovidsmanden mod ſin Tiener; hans Tale til Jeſum bevidner: han anſaae en Tieners Svagheit, ſom ringe og ubetydelig, men følede den i ſin heele Kraft; derfor ſiaer han: Min Tiener ligger hiemme værkbruden (det er: J. Kjørelſe) og lider ſtor Pine. Eller onſk vi os et Guldkommenheds Monſter at danne os efter? Da ſkue vi vor Jeſum, hvortledes han ynkes over den bedrøvede Enke! a) hvis eeneste Søn Døden hadde bortrevet; Eller naar han følede Taarer ved ſin Vens Lazari Grav, b) eller ved Synet af Jeruſalem c), hvis haarde foreſtaaende Skæbne, han i Aanden forudſaae. — Vel formindſker ikke aldeles vor ventlige Deeltagelſe i Broders Nød deres Jammer og Smerte; dog var Dem, den Medlidenheds Taare, ſom neddryppede af vore Kinder, ſom en lindrende Baſſam; og fremkaldte denne trøſtende Tanke i Siælen: Endnu ſtorre Medlidenehed omgiver hans Hierte, ſom

dans

a) Luc. 7.

b) Joh. 11.

c) Luc. 19.

Dannede Mennesket smt og medlidende; lærte dem med Propheten at see hen til Herren, og vente fra ham deres Frelse. —

Er vor Deeltagelse sand og oprigtig, føle vi andres Nød, som om den var vor egen, tage vi den til Hjerte, da vilde vi søge, at lade samme vor Medlidenhed blive virksom paa en viis og fornustig Maade, ved Raad og Daad at afhjælpe, eller, om vi ikke formaae det, dog formindste deres Nød. —

Anraaber den Spedalske Jesus om Helbredelse, lader Jesus sig en tvende Gange bede; Bønshørelsen skeer ligesaa hastig, som Bønnen; og at den maae blive en sand Belaierning, at han af den maae høste den suldfornie Nytte, ledsages den med denne Formanina: Tag dig i Algt, siig ingen det, men gaae først hen, viis dig for Præsten, og bring de Offer, som Moses har forordnet til Beviis for disse (Vidnerne) at du virkelig er renset. Meeningen var ikke, at han stedse skulde forie et Under, som var skeet for nogle tusinde Mennesker; men da, efter Mose Lov for de Spedalske, Præsterne vare de, som skulde have Opsyn med disse Svage, erklære dem, som vare helbredede, for reene, ved at modtage af dem et Renselses-Offer; og Jesus kiendte sin Nations Præster, som sine Modstandere og affagde Fiender, af sine Undergierninger, der vare i Stand til, blot af Had mod ham, at erklære den allerede

renfede; for endnu ureen, hvoraf fulgte, at han ligesom forhen maatte være udelukt fra de menneskelige Selskaber, og den Hielp, ham af Christo var forundt, en kunde komme ham til fuldkommen Nytte; saa, for at forekomme dette, byder Jesus ham ikke at tale derom, indtil Præsterne havde erklæret ham renset, og imodtaget hans Renselses Offer. Dette vilde de gjøre uden mindste Modstand, naar de ikke kiendte af hvem og paa hvad Maade han var helbredet; og da kunde han, som fuldkommen hiulpen, forkynde sin Belgiorers og Befriers Lov, naar og for hvem han vilde. — Et lysende Exempel for os, som Christne, at efterfølge! — Vor Medlidenhed bestaae ikke blot i unyttig Klønnen og Klagen, ey heller i Nødens Formindskelse for nogle saa Øyeblikke; men vi stræbe, efter Evne, at hæve den Lidendes Nød, og det paa saa fornøftig og viis Maade, at Hielpen bliver sand Hielp og fuldkommen. Mod alle kan dette vel ikke skee af os, ey heller til alle Tider; men er kun Villien god, lægge vi virksom Haand paa Arbejdet, da skulde vi ofte være hældigere end vi formodede. Det er dog ordentligviis og ved Midler Gud i Almindelighed virker. Han bruger det eene Menneske til at hielpe det andet; hvorvidt han vil Hielpen skal gaae, om vi skulde være Redskaber i hans Haand til gandske, eller kun for en Deel, at stille Brøders Beeklaager, det lade vi ham bestemme, som raader for alt; kun at vi bruge og med Wiisdom bruge den Evne os er forundt. — Giorde vi
altid

altid dette, da skulde vi ikke have saa mange sande
 Nødlidende blandt os, som vi have; en heller skulde
 de hiin Kolde Undskyldning saa ofte høres: Jeg kan
 ikke; skionk Mangelen var ofte meere hos Billien
 end Conen. — Dog var Hierttet ofte omk og Bil-
 lien god, men Conen fattedes; en Omstændighed,
 som ikke siælden indtræffer, at alles Hierttet maatte
 ydmoges for HErren, ved at erkiende deres Af-
 magt; ingen forledes at sætte Riød til sin Arm,
 men enhver sætte sit Haab til HErren. Høvidsman-
 dens gandske Forhold mod sin svage Tiener, er os
 Borgen for, at han intet har forsømt, som stod i
 hans Magt, for at frelse ham; intet Lægemiddel
 agtet for kostbart, som jo blev anvendt; ingen Læge
 fiendt, hvis Naad en blev søgt. Men her var al
 menneskelig Wiisdom og Magt forgiaes. Endnu
 et Middel staaer tilbage; det vil han anvende, det
 anvender han: En ydmog, oprigtig og tillidsfuld
 Bøn til JEsu. — Der er saa meget ædelt i
 denne Mands Forhold, som dog var en Hedning
 af Fødsel, at han bestiaemmer mange, der kalde
 sig Christne, og troe at kunde rose sig af deres Chris-
 stendom. Inderlig onsker han sin svage Tieners
 Helbredelse; for ringe er han i sine egne Dyne,
 strax at komme til JEsu i egen Person; derfor
 lader han ham først bede, ved Fødernes Eldste,
 (saaledes troer jeg Evangelisternes Fortælling at
 kunde foreenes.) Og saa stærk er hans Tillid til
 JEsu hielperiae Kraft, at, naar JEsus lover,
 han vilde komme, for at helbrede hans Tiener,
 svare

svarer han? **H**Erre! sig ikkun et Ord, saa bliver min Tiener helbredet; befal det kun, og han bliver kærk. Komme vi med Hovidsmanden i samme sorgelige Forsætning, da Conen ey svarer til Billien; vi maae see den lide, uden at kunde hjelpe, om hvem vi vare villige at sige med David: **M**in Søn! min Søn! kunde jeg kuns døe for dig; saa have vi og med Hovidsmanden endnu et Middel tilovers, det bruge, det benytte vi os af: En ydmng, inderlig og tillidsfuld Bøn, om Hielp og Redning til ham, som er al Frelses GUD og alle skabte Væseners Barmhiertighedsfulde Fader. Dette Middel staaer aabent for enhver om og medlidende, han være nok saa asmeægtig og uformuende; dette Middel er skænket os af Faderen ved **J**esum Christum: **B**eed saa skal du faae! dette Middel, som endog maae være foreener med vor Virksomhed, om den skal vorde til Nytte, skal ofte blive til Nytte, endog uden al vor anden Medvirkning, naar hans Vilddom finder det tienligt for den Lidende; derfor siger Paulus: Denne er den Frimodighed, som vi have til GUD, at dersom vi bede ham om noget efter hans Villie, hører han os; a) og Jacob giver os denne trostefulde Forsikring: Den Retsfærdiges Bøn formaer meget, naar den er alvorlig. b) —

Brødre! nyliq har **H**Errens tugtende Haand været udstrakt mod vor elskte **B**ye; den alt til sig riven

a) 1 Joh. 5.

b) Jacob. 5.

rivende Ild udbrod af dens soage Forstandsnin-
 ger, lagde en betydelig Deel af vor Stad i Aske,
 gjorde mange af vore rettskafne Borgere huusvilde,
 nogle trængende paa alt, og det paa Aarers besvær-
 ligste Tiid; større Deel skulde have bukket under
 dens Magt; Guds Tempel selv skulde været talt
 blandt dens Ruiner, om hans Haand, paa hvis
 Tilladelse den udbrod, ey havde sadt den Grænd-
 ser, og sagt til den, som til Havet fordom: Tid-
 til skal du komme og ikke længer. At de, som
 nu ere under Provelsen, blive prøvede, at vi, som
 bleve skaanede, ere frie, dertil vare ikke Aarsagen,
 at De ere større Syndere end vi, heller ikke, at
 vi ere fuldkomnere end De, men at vi alle, i det
 vi takke den skaanende Fader, som viiser Barm-
 hertighed midt i Straffen, og prøver ingen over
 Ene, skulde gaae ind i os selv, prøve vor Ban-
 del, og i Troen til Jesu Forsoning forbedre vore
 Jdrætter. Saa taler han ofte til Syndere igien-
 nem Naturen, snart paa denne, snart paa anden
 Maade, at deres Hierter maatte løsrides fra Ver-
 dens Kierlighed, opvækkes af Synde-Sikkerhed,
 eller og styrkes i hans Troe og Tilbedelse. O!
 maatte hans Røst faae Indpas paa vort Hierte!
 Maatte vi ey, henrynde af Sandseligheden og Bel-
 lyst, slaae en Guds Advarsel hen i Beyr og Bind
 efter den anden, indtil hans miskiendte Gothed
 nodes at tugte os mid stærcke og skarper Riis;
 Maatte Orden og Sædelighed, Flittighed i vort
 jordiske Kald, og Flittighed i at dyrke og paakalde

HErren! Disse Dyder, som næsten synes at forlade os og werde forjagede af herskende Eetsindighed og Tagen efter blot sandselig Glæde, maatte de igien foreene sig med os! det lære vi af denne HErrens Tugtelse; da opfyldes hans Hensigt, og Tugtelsen selv skal blive os til Salighed og Fred; Han skal da igien vende sit Ansigt til os i Miskundhed, glæde igien dem, som nu ere sorrigfulde, igien oprette deres Tab med fordoblede Belsignelser; Ja dette er vort Haab, at han, som har saaret, igien vil læge; han, som har bedrovet, igien vil trøste; han, som har gjort fattig, igien vil gjøre riiig. O I, mine lidende Brødre! I høre vel ikke i Dag mine Ord; men hørre I dem, hvor aierne ønskede jeg da at indgøde Trøst i Eders Hierter! Lader ikke Eders Mod falde! Knurrer ikke mod Forsynet, men kysser den faderlige Haand, som Eder revsede! venter saa fra ham Eders Frelse. —

Medborgere! vi som HErrens Haand skaane, som blot vare asmeegtige Tilskuere til andres Mod, uden at kunde afbøde den; lader os række dem Haanden, som ere sunkne i Fordærvelsen. — Det Exempel, som Dagens Evangelium har fremstillet os, lærer os i Rierligheds og Medlidenhedsfulde Hierter at viise, enhver efter Eone, Hielp og Bistand, der hvor den er fornøden. Os har Guld levnet Huus og Hiem; kunde vi bedre takke ham for denne Naade, end for hans Skyld villig deele Huus med dem, Ilden gjorde huusvilde. Os har

har H^{Erren} undet Brød og Viin i vore Forraads-
 huuse; lader os ikke bruge det for os alleene, men
 deele villig med dem, hvis Forraadshuuse Tiden
 fortærede. Os har H^{Erren} undet Klæder til at
 bedække vore Legemer, o! lader os deele med dem,
 som Tiden gjorde nøgne! Enhver være hielpsom
 efter Eone; men fattes os Eone, efter Billien,
 vore Forbønner stige op til Alfaders Throne; han
 skal ey lade dem ubønhørte vende tilbage. O
 maatte jeg i Dag ikke tale forgiæves! Dette haaber
 jeg; sidstleden Søndag vovede jeg at tale mit
 Sogns Fattiges Sag; min Tale var ey gandske
 frugtesløs; Dette smigrer mig i Haabet, jeg ey
 i Dag skal have arbejdet omsonst. Utter engang,
 Brødre! rækker dem Haanden, som ere sunkne i
 Fordærvelsen! H^{Erren} giver enhver efter sin
 Gierning. Endelig nedbøye vi os i Støvet for
 dig, vor naadige Fader! som, skiont du fandt os
 modne til Straf, dog viiste dig skaansom og med-
 lidende. Tillod du os vel at komme i Tiden, du
 lod den dog ikke fortære os. Tak være dig, vor
 naadige Fader! Nu see vi, hos dig er Barmhjer-
 tighed, paa det du maae frygtes; du høre
 nu vor Bøn! Bær med os, som du haver været
 med vore Fædre! Forlad os ikke, men bøn vore
 Hierter til dig, at vi maae gaae paa dine Bøye,
 og iagttage alle dine Bud! Amen.

Text written in a cursive script, possibly a medieval manuscript, spanning the page with a decorative flourish at the bottom.

